

CULPA - PENEDIMENT - PERDÓ - GRÀCIA

El Salms Penitencials.

* La tradició litúrgica ha donat el nom de “ penitencials “ als 7 següents Salms: 6, 32, 38, **51**, 102, 130 i 143. No és que no n’hi hagi altres que continguin sentiments de dolor davant del pecat propi, però aquests expressen d’una manera molt rellevant la relació entre pecat, càstig, penediment, dolor, confiança, malaltia, perdó, misericòrdia etc..

- En alguns d’aquest Salms s’insisteix en les conseqüències del pecat segons la cultura jueva. El càstig hi té una presència global, sota un conjunt de varietats: malalties, enemics, abandó dels amics, angoixa, mals físics i morals assetgen i aclaparen al pecador. Els salms 6 i 38 en són un exemple evident.
- En altres Salms es posa més en relleu la misericòrdia de Déu i el penediment de l’home. El Salm 51 n’és l’exemple. També els Salms 32, 102, 130 i 143.

Una breu presentació i la lectura meditada i participada d’aquests Salms permetran al cristià sintonitzar els sentiments que s’hi expressen amb les pròpies experiències íntimes personals. (La menció dels “ enemics “ als que fa referència el salmista, es silenciarà, sempre que aquesta no sigui fàcil d’assumir, sense acudir a un sentit analògic forçat)

* El P. Hilari Ragner aporta una anècdota rabínica, d’allò més entranyable i suggerent. La teologia formal d’aquesta anècdota no mereixeria bona qualificació acadèmica, sens dubte, però la seva intenció pedagògica a nivell profund és força lluminosa. Tenir-la a la memòria ens farà més entenedors alguns passatges bíblics, sorprenents a primera lectura.

Preguntaren a un famós rabí: “ *Mestre, digui ’ns com hem de celebrar la gran Festa de l’Expiació, en la que cada any el poble d’Israel es purifica dels seus pecats, per tal de tenir la seguretat que les nostres culpes han estat perdonades* “.

El rabí els respongué: “ *Aneu a veure com ho celebra el sastre Rubén* “. Quedaren un xic sorpresos, perquè Rubén ni era rabí, ni famós per la seva ciència, ni tenia fama de sant. Era, això sí, un artesà honrat, pare de família. Malgrat tot, quan arribà el capvespre del Kippur, s’atansaren a la casa de Rubén i es posaren a espiar des d’una finestra. Van veure com es reunia amb la seva muller, es posava el “kipa”, el vel i les filactèries per a la pregària. Encengué les espelmes i començà a recitar les oracions pròpies. Després arribà la confessió dels pecats. Es va treure de la butxaca una clau especial, va obrir l’armari i en va treure la caixeta que contenia la llibreta on estaven anotats tots els seus pecats, els de la seva muller i els dels seus fills. Els va llegir per a confessar-los. Aquesta cerimònia va durar força, ja que es tractava de la llista de pecats de tot l’any....Però, a continuació, van sentir bocabadats, com Rubén mirant el cel deia: “ *Aquests, Senyor, són els nostres pecats. Ara repassem els teus* “. Y començà a llegir una altra llibreta, en veu alta: “ *L’infant Simeó, que has deixat morir, quan encara no era capaç de diferenciar la mà dreta de l’esquerra...la nostra veïna Dèbora que porta un any malalta, i entre la meva dona i altres veïnes li han de fer tota la feina de casa...El meu amic Abraham, que ha quedat impossibilitat després de l’accident que tingué. No pot treballar i hem de mantenir la seva família entre tota la comunitat...*” I així va seguir enumerant totes les coses de l’entorn que no anaven massa bé, és a dir, el mal del món.

La segona llista, la dels “ pecats de Déu” , va durar bastant més que la primera. En acabar-la, Rubén digué: “ *T’adones, Senyor, que els teus pecats són més nombrosos que els nostres. Tanmateix no tinguem agror al cor: per aquest any quedem-nos en pau* “

SALM 6

Un plany del profeta Jeremies podria sintetitzar bellament el contingut d'aquest Salm. Diu a Déu: **Corregeix-me, Senyor, però amb mesura, no amb enuig, que no en quedaria res.** Jr.10:24

- ☛ L'esquema d'estructura d'aquest Salm, podria ser el següent:
- El salmista creu descobrir **la mà de Déu en els seus mals**: *es debilita, es consumeix, està trasbalsat, desfet de tant sofrir, la tristesa i el dolor l'envelleixen...*
  - Aquesta convicció genera un clam punyent i una queixa final: *No em castigueu tan durament, guarieu-me, salveu-me, allibereu-me....I Vós què espereu, Senyor !!!* (v. 4)
  - Malgrat tot, **confia en la bondat** (hesed) **del Senyor** (v.5)
  - Una triple afirmació, **per tant solemníssima**, revela la pau que finalment obté l'orant, una pau que no semblava assequible en la resta del Salm: *Déu accepta, escolta, acull.* (v.9,10)
  - No hi ha dubte, *el mal*, en totes les seves modalitats, *desapareixerà* (v. 11)

SALM 6 (1r Salm Penitencial)

Una greu malaltia de l'ànima i del cos

² No em reprengueu, Senyor, tan durament,
no em corregiu amb tant de rigor.

³ Compadiu-vos de mi, Senyor. Vaig perdent força.
Guariu-me, Senyor. Tot jo em consumeixo,

⁴ tot jo estic molt trasbalsat.
I Vós, Senyor, què espereu ?

⁵ Veniu a salvar-me la vida, Senyor (nefesh)
allibereu-me per la vostra **bondat**. (hesed)

.....
⁷ Estic desfet de tant sofrir,
cada vespre deixo el llit amarat de llàgrimes. (nedo)

⁸ El ulls se'm consumeixen de tristesa,
tant de dolor els fa envellir.

⁹ Lluny de mi aquests mals !
El Senyor **accepta** el meu plor,

¹⁰ el Senyor **escolta** la meva súplica,
el Senyor **acull** la meva pregària .

¹¹ ***El mal, un cop vençut i desfet,
es farà enrere en un no res.***

SALM 38

Job té unes paraules dirigides als seus amics, que estan molt en consonància amb la línia ideològica d'aquest Salm: **Sapigueu, doncs, que és Déu qui m'oprimeix i m'atrapa amb el seu filat.**Jb.19:6

- Fins el verset 12 és una descripció colpidora dels mals que aclaparen al salmista: *infortunis morals i físics, culpes, pecats, malaltia, estat febril, esgotament, pèrdua del amics...* Tímidament, en mig de l'expressió angoixosa de tanta amargor, apareix el verset 10, com una flor bellíssima i medicinal, que fa eclosió en un medi hostil. És el missatge d'una esperança ferma, ni tan sols formulada, insinuada amb mística delicadesa: *Senyor meu, els meus anhels són davant vostre, no us passen desapercebuts els meus sospirs.*
- En els versets que segueixen, l'orant deixa de concentrar-se en les seves sofrències per esplaiar-se en expressions del penediment més autèntic: *Confesso la meva culpa, el meu pecat em turmenta, Déu meu no us allunyeu...Senyor, Salvador meu.*

Salm 38 (3r Salm Penitencial) Tots els mals venen del pecat

² No em reprengueu, Senyor, tan durament
no em corregiu amb tant de rigor.

³ Tinc clavades en mi les vostres fletxes,
la vostra mà s'ha descarregat damunt meu.

⁴ Heu estat amb mi tan sever
que no em queda en tot el cos res de sa;
són tants els meus pecats,
que els meus ossos no troben repòs.

⁵ Les culpes em cobreixen el cap,
⁶ són una càrrega pesada que em doblega.
Per causa de les meves niciezes,
se'm tornen repugnants les ferides.

⁷ Camino prostrat i entristit,
vaig de dol tot el dia;

⁸ tinc tot el cos ardent de febre,
no hi queda res de sa

⁹ Estic esgotat i desfet,
el meu plany és més fort que el crit del lleó.

¹⁰ **Senyor meu, els meus anhels són davant
vostre,
no us passen per alt els meus sospirs.**

¹¹ El cor em palpita, m'abandonen les forces
i s'apaga la llum dels meus ulls..

¹² Fins els meus amics s'allunyen de mi,
els meus parents es mantenen a distància.

.....
¹⁶ **Senyor, Déu meu, jo espero en Vós,
no em deixareu sense resposta.**

.....
¹⁸ Perquè em veig a punt de caure,
no puc oblidar el meu dolor;

¹⁹ **confesso la meva culpa,**
el meu pecat em turmenta

.....
²² No m'abandoneu, Senyor,
Déu meu **no us allunyeu;**
Cuiteu a defensar-me,
Senyor, Salvador meu.

SALM 32

És un Salm individual d'acció de gràcies (Gunkel) . El contingut essencial d'aquest Salm queda expressat en Proverbis 28:13: *L'home que reconeix les seves faltes i se n'esmena, obtindrà misericòrdia.*

És el Salm més atractiu i amable d'entre els penitencials. Bonnetain el considera “ una obra mestre de la psicologia humana “ .

Sant Agustí manifestava una predilecció especial per aquest Salm: En tenia una còpia a la paret de l'habitació i el resava amb llàgrimes als ulls. (Possidius)

- S'inicia amb dues benaurances, dirigides a l'home alleugerit del llast del pecat. (v. 2,3). La salut de l'ànima genera felicitat. *Feliç l'home*. (veure Rm. 4:7-8)
De manera ben original i també molt intuïtiva, el rabí Eisenberg “explica” la felicitat de l'home perdonat: “*Cada u, diu el rabí, està unit a Déu per un fil. Quan comet una falta greu, aquest fil d'unió es trenca. Quan l'home es penedeix del mal comès, Déu fa un nus per a renovar la unió...i heus aquí que el fil esdevé més curt. L'home penedit i perdonat queda més a prop de Déu que abans..*” (El rabí juga amb el mot hebreu “tikewa” que vol dir **fil** i també **esperança!**!)
- Els versets 3 i 4 són un parèntesi, ja pertanyent al passat: *La vostra mà pesava damunt meu...* però l'avui i l'ara de l'home perdonat és assumit pels versets finals, 5 a 10.
- L'ànima analitza el seu procés de conversió : *reconeix i es penedeix*. v. 5-6. El remordiment és un soliloqui, però el perdó és un diàleg. El desig de donar-lo (Déu) i de rebre'l (pecador) n'és l'argument.
- L'ànima es complau en el seu Déu, retrobat com a *recer, custodi, llibertat, camí, conseller amatent* . v.7-10
- L'ànima vol fer participar a la comunitat, de la felicitat anunciada en els primers versets, invitant-los a *l'alegria, a la celebració i a la lloança*. v. 11

* Aquest Salm invita el cristià a personalitzar els episodis evangèlics de la pecadora (Lc.7:36-50) ; del fill pròdig (Lc. 15:11 ss) ; de Zaqueu (Lc.19:1-10) ; de Sant Pere després de les negacions (Lc.22:62) ; de l'adúltera (Jn. (8:11). La reflexió a la llum de l'Evangeli li farà aprofundir en el sentit del pecat i del penediment alliberador i vivificant. A. Carré.

El sagrament de la reconciliació esdevindrà, llavors, una festa. Noël Quesson

SALM 032 (2n Salm Penitencial)

La joia de la reconciliació

¹ Feliç l'home que ha estat absolt de falta (peshah)
i ha vist sepultat la seva culpa. (hattah)

² Feliç l'home a qui el Senyor no té en compte el seu pecat, (awon)
i dintre seu ja no manté l'encegament.

³ Mentre callava se'm consumien les forces,
el meu clam se'm tornava un rugit interior,

⁴ dia i nit la vostra mà pesava damunt meu,
es fonia el meu vigor com en les secades d'estiu.

⁵ M'he decidit a reconèixer la culpa, (hatta')
no he dissimulat més el meu pecat. (awon)
⁶ Tant bon punt m'he penedit de la falta, Senyor, (pesha)
m'heu perdonat la culpa i el pecat. (hattah / awon)

⁷ En Vós he trobat el meu **recer**,
Vós em **gardeu** del perill.
Tothom celebra al voltant meu
el **goig** de veure'm lliure.

⁸ Em dieu: *Jo mateix t'instruiré,*
*t'ensenyaré el **camí** que has de seguir,*
*seré el teu **conseller***
*i els meus ulls **vetllaran** sobre tu*

.....
¹⁰ L'amor del Senyor guarda
tots els qui en ell confien.

¹¹ **Alegreu-vos-en** justos, **celebreu** el Senyor;
homes rectes de cor **aclameu-lo**.

Lc. 15: 6 Veniu a celebrar-ho amb mi: he trobat l'**ovella** que havia perdut.

Lc. 15: 9 Veniu a celebrar-ho amb mi: he trobat la **moneda** que havia perdut.

Lc. 15: 32 Calia celebrar-ho perquè aquest germà teu era mort i ha tornat a la vida, estava perdut i l'hem trobat.

*****

SALM 102

Isaïes recull el pensament dominant d'aquest Salm quan escriu: ***Alceu els ulls al cel i mireu després a la terra: el cel s'esvaeix com el fum, la terra s'esfila com un vestit vell, i els homes moren com mosques. Però la meva salvació dura per sempre, i el meu triomf no fallarà.*** Is.51:6

- El Salm s'obre amb una pregària apressant, d'emergència, demanant a Déu atenció i resposta urgent. V.2-3
- El llenguatge figuratiu emprat en els versets 4-12 és de molt bella factura poètica; és brillant literàriament parlant, però serveix per emmarcar una situació de Nit fosca de l'ànima Emmanuel opina que en cap altre Salm, el just atribolat descriu el seu infortuni amb termes tan patètics. (Si es vol un altre Salm, en què el just només té la " foscor per companyia ", es pot prendre el Salm 88, bessó del que ens ocupa). Vegem-ho:
  - els dies són com el fum que s'esvaeix. v.4
  - els ossos com brases que es consumeixen. v.4
  - el cor com l'herba que s'asseca. v.5
  - el salmista és com l'òliba, com el mussol, com l'ocell, en llocs solitaris i de nit. v. 7-8
  - el pa és com cedra. V.10
  - l'ànima s'esmoreeix com l'ombra i s'asseca. v..12Res d'estrany que les nits siguin vetlla i plany afegit, i les llàgrimes beguda. v. 8 i 10
La situació de pecat es torna insostenible per l'home que creu en Déu i està cridat a estimar-lo. El seu interior presenta el panorama dramàtic descrit en aquesta part del Salm 102
- En la tercera part del Salm, el salmista surt de si mateix. Reinicia la súplica directa o en tercera persona, al Senyor que resideix a les altures però escolta i allibera. v. 20-21. Ell és l'únic perdurable, mentre que tota la resta s'envellirà com un vestit. v.27
- El verset 28 conclou el Salm amb la convicció d'un futur sense pecat, a la presència de Déu. És aquesta també la convicció i l'anhel del que deixa enrera una situació d'allunyament de Déu.

* La **solitud** i la **brevetat** de la vida són dues components constitutives de l'existència humana. En elles s'hi empelten totes les misèries del cos i totes les defallences de l'ànima.

Pascal té una pregària molt en consonància amb aquest Salm : **Senyor feu-me la gràcia de no reaccionar com un incrèdul en l'estat al que m'heu reduït: feu que com a cristià us reconegui com el meu pare i el meu Déu, en qualsevol situació que em trobi, ja que qualsevol canvi en la meva condició no en comporta cap en la vostra. Vós sou sempre el mateix i joestic sotmès al canvi. Vós no sou menys Déu quan m'afligi que quan em consoleu i em perdoneu. (Pregària per demanar a Déu el bon ús de les malalties).**

SALM 130

Un fragment de la pregària de Salomó es revela molt proper als sentiments d'aquest Salm: **Senyor, escolta des del cel, on tens el tron. Perdona i actua donant a cadascú el que mereixin les seves obres; tu coneixes els cors, tu ets l'únic que coneixes el cor de tots el humans.** 1Re.8:38-40

- Amb el Miserere el “ De Profundis “, és per excel·lència el Salm de penitència. Àdhuc ha estat escollit per l'Església com a pregària oficial per implorar pietat per als difunts.
  - Ha merescut que fos “comentat” musicalment verset rera verset per Le Lande al segle XVII. (Altres fragments bíblics gaudeixen d'aquest privilegi: el Magníficat per Joan Sebastià Bach, Nabucco de G. Verdi, que es basa en l'Exili del Poble d'Israel...)
  - Luter, bon biblista, preferia aquest Salm a qualsevol altre del Salteri.
- Aquestes breus referències indiquen l'impacte espiritual que, en tot temps, ha generat la meditació del contingut religiós del Salm “De Profundis”.

A diferència d'alguns Salms (6, 38, 22, 69) que descriuen amb abundància d'imatges, la situació “desesperada” de l'orant, el Salm 130 no presenta cap quadre de sofrència. Això sí, la metàfora de l'**abisme**, per indicar la situació de pecat, és, teològicament molt significativa. L'abisme (αβυσσος= lloc sense fons) del que no ens és factible sortir-ne, amb els mitjans propis. Des d'allí el pecador pot cridar auxili; amb els seus mers esforços no en sortirà.

Tot el Salm reposa sobre el dogma capital de la “ gratuïtat del perdó “.

- Els quatre primers versets formulen
  - una súplica vehement: *us crido, escolteu, estigueu atent, escolteu*
  - una súplica humil: *si el Senyor ” fila prim “ ningú es pot sostenir*
  - una súplica serena: *És molt propi de Déu perdonar.* (és el seu “ ofici ”, com deia encertadament, Voltaire)
- Els dos versets següents són una expansió de l'ànima:
  - que confia en el Senyor
  - que espera en el Senyor
  - aquesta **espera** té la naturalesa teològica de l'esperança, és a dir **certesa** del que està per venir, malgrat que no ho veiem...com el sentinella que no dubta de l'arribada de l'alba, malgrat la tensió i la incomoditat de l'espera.
- Els últims versets fa referència a la llarga crònica de perdó en la història del poble d'Israel. Aquesta constant en l'actuació de Déu, és també garantia del nostre perdó.

La grandesa de Déu és perdonar; la seva omnipotència és l'amor .

La carta als Romans pot ser una introducció adient per aquest Salm: ***Ningú aconsegueix la innocència davant Déu, en virtut de les obres de la Llei. La Llei, en efecte, només ens fa conscients del pecat.*** Rm. 3:20

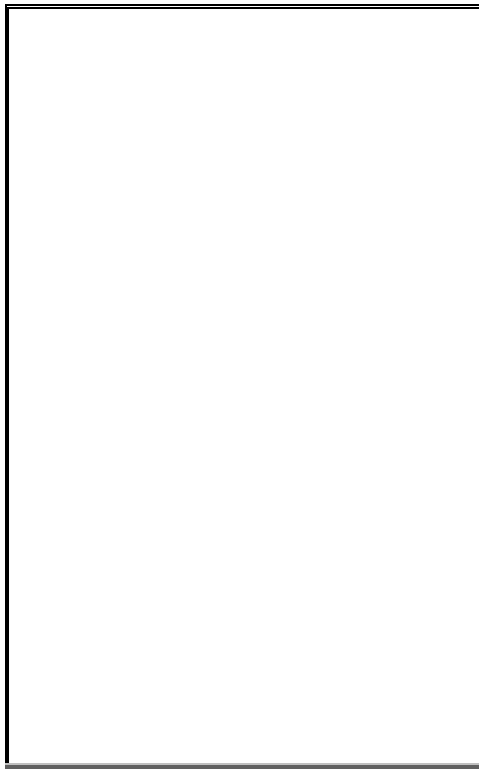
Resseguint l'argument del Salm podem descobrir-hi blocs força coherents:

1. Un començament clàssic i convencional, reiteratiu en altres salms: Una súplica ardorosa per aconseguir que el *Déu bo i fidel, escolti i respongui* sense perjudicar la innocència de l'orant. V. 1-2

2. L'admissió de la culpa consegüent a la temptació: *La temptació m'ha trepitjat*. Després de la culpa, la sensació íntima de *fosc, de mort interior, de derrota, de consternació*. Una reacció, però, immediata i positiva aflora des de la humiliació del pecat (*terra esgotada*): L'orant *recorda, medita, considera, rumia, alça els braços* en presència de si mateix i del Senyor. V. 3-6

3. Insistència i urgència per establir contacte dialo gal amb el Senyor a qui *eleva la seva ànima i en qui confia*. V. 9.

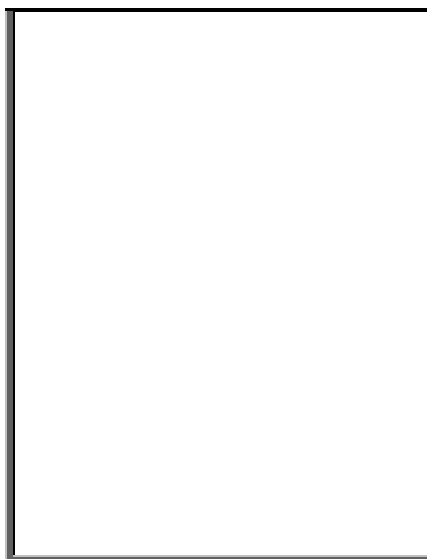
L'orant s'atreveix a formular el seu programa de comunicació: *Responeu-me, no m'amagueu la vostra mirada, seria com enfonsar-me, que pugui escoltar el vostre amor i conèixer el camí a seguir*. 7-8

V.

4. Per primera vegada es fa menció del "gran motivador" d'aquesta súplica: el pecat: *allibereu-me'n*, v. 9; *destruiu-lo, anihileu-lo*, v.12.

L'orant se sent *estimat per Déu i es declara el seu servent* (v. 12). Per aquesta raó s'atreveix a endegar un seguit de peticions, aquesta vegada amb formulació positiva, a manera d'apoteosi final:

- que l'ensenyi a fer la seva voluntat (10)
- que l'Esperit el guiï i condueixi (10)
- que el protegeixi (11)
- que el deslliuri del perill (11)

El to humil de tot el Salm sembla tornar-se sumament confiat quan l'orant justifica la seva esperança de ser escoltat, per una sola raó, molt entranyable: **Ja que sóc un servent vostre.**

5. En boca de Jesús, aquest Salm ens descriu el "servent de Déu perfecte", no reduït a la mort i que el Pare ressuscità de la tomba.

En boca del cristià li recorda *que ningú és just davant Déu* (Rm.3:20) i que pot comptar sempre amb la lleialtat de Déu perquè *encara que siguem infidels ell continua fidel* (2Tm. 2:13)